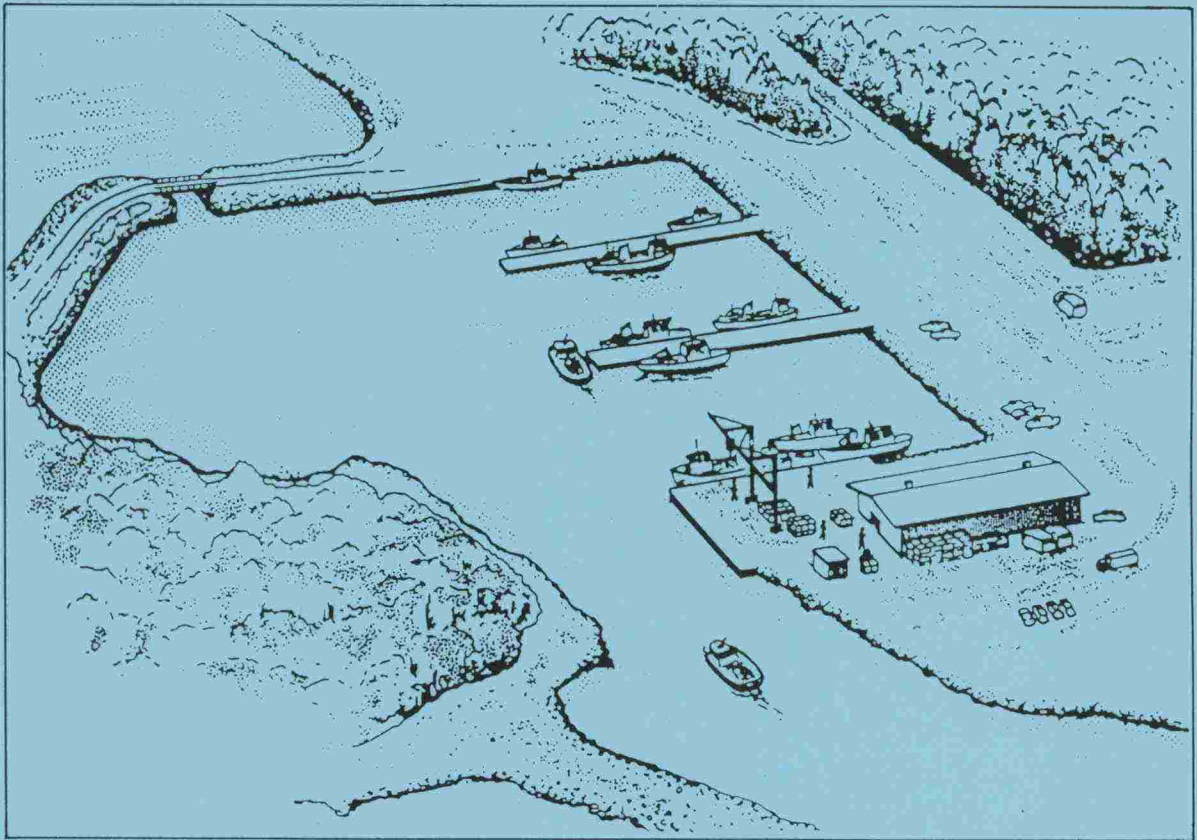

ad 4/601/94

KALASATAMAOHJELMA 1995–1999

KALATALOUDEN KESKUSLIITTO
MERENKULKUHALITUS

Helsinki
Marraskuu 1994

SISÄLTÖ

Sivu

1. Johdanto	2
2. Kalasatamat	3
2.1 Uudet kalasatamat	4
2.2 Parannettavat kalasatamat	5
3. Rahoitus	6
4. Huoltotilojen käyttöä koskeva selvitys	7
5. Yhteenveto	9

Liite 1	Rakennetut kalasatamat
Liite 2	Merkittävimmät kalasatamat
Liite 3	Kalasataman rakentamisen vaikutukset
Liite 4	Kalasatamaselvitys 1994

1. Johdanto

Vuonna 1976 laadittiin liikenneministeriön asettaman työryhmän toimesta kalasatamien rakentamisohjelma. Kalasatamien huoltotiloja koskeva selvitys valmistui merenkulkuhallituksen (tie- ja vesirakennushallituksen) toimeksiannosta v. 1978. 1980-luvulla on valmistunut joitakin alueellisia selvityksiä mm. jääasemien ja varastotilojen tarpeista ja rakentamisesta. Vuonna 1988 valmistui MKH:n toimeksiannosta Kalasatamat -88 työryhmän muistio, joka oli jatkoselvitys em. aikaisemmin toteutetuille ohjelmille.

Kalasatamat -88 ohjelma on toteutunut varsin kattavasti. Ohjelma on osaltaan edistänyt kalasatamien rakentamiseen ja varustelutason parantamiseen ohjattujen varojen tarkoituksenmukaista käyttöä.

Viime vuosina on pyynnin tehostamisen ohella pyritty saaliin tehokkaampaan hyödyntämiseen ihmisravinnoksi. Painopiste on siten siirtynyt uusien satamien rakentamisesta niiden edelleen kehittämiseen.

Merialueen kalansaaliista 85 % ja sisävesien saaliista 30-40 % tuodaan maihin kalasatamien kautta.

Päätöksenteko satamien kehittämisestä edellyttää kulloinkin ajanmukaista tietoa satamien kehittämistarpeista. Tästä syystä MKH ja Kalatalouden Keskusliitto sopivat keväällä 1994 tehdä selvityksen satamissa olevien huoltorakennusten käytöstä, käyttökustannuksista ja kunnostustarpeista. Niinikään sovittiin yhteisesti tarkistaa Kalasatamat -88 ohjelma ajantasalle. Toimenpiteen taustalla oli muuttuva rahoitustilanne sekä kalan käsittelyä ja kauppakunnostusta koskevien säännösten kehittyminen. Mm. ETA-sopimuksen nojalla annettu kalahygienialaki asettaa lisävaatimuksia huoltotilojen hygienisille ratkaisuille. MKH:lla oli myös tarvetta uudistaa nykyisten säännösten mukaiseksi kalasatamien suunnitteluohjeita koskeva julkaisu (Kalasatamien suunnittelu 1990).

Keväällä 1994 maa- ja metsätalousministeriö myönsi Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitolle 35.000 markan avustuksen kalasatamia koskevan nk. sektorisuunnitelman tekemiseen siinä tarkoituksessa, jos Suomi liittyy EU:n jäseneksi. Tällöin on mahdollista saada kalasatamien rakentamiseen ja niiden varustelutason kohottamiseen kansallisen rahoituksen lisäksi myöskin EU:n rahoitusta. Tämä selvitys onkin sisällöltään ja rakenteeltaan laadittu huomioiden sektorisuunnitelmalle asetetut vaatimukset. Kalasatamien kehittämistarve on ajoitettu ajanjaksolle 1995-1999. Siinä on osoitettu eri tavoitealueille kalasatamien rakentamiseen ja niiden kunnostukseen vuosittain tarvittava rahoitus.

Huoltotilojen käyttöä koskeva selvitys on tehty lähettämällä tiedustelulomake kaikille kunnille joiden alueella on huoltorakennuksia, samoin kaikille käyttäjien edustajille.

Satamien kehittämistarpeita selvitettäessä on oltu yhteydessä merenkulkupiireihin sekä kalastajajärjestöihin. Lisäksi on hyödynnetty eri alueilla tehdyt seutukohtaiset kehittämishjelmat.

Selvityksen tekemiseen ovat osallistuneet DI Veikko Kurkela ja rkm Airi Kallio merenkulkulaitoksesta sekä toiminnanjohtaja Jukka Pirttijärvi ja vt. piirikonsulentti Olli-Veikko Kurkela Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitto ry:stä..

2. Kalasatamat

Rakennetut kalasatamat on merkitty karttaan (liite 1) ja merkittävimmät on luetteloitu (liite 2).

Pääosa kaupallisesta kalansaaliista puretaan jo nyt kalasatamien kautta.

Alueellisesti on kuitenkin edelleen tarpeita rakentaa vielä joitakin uusia kalasatamia. Niinikään maan kohoaminen sekä kalan maihintuonnin keskittäminen edellyttävät tulevaisuudessa muutamia korvaavia satamia. Lisäksi mahdollinen jäsenyys EU:ssa aiheuttaa sen, että myös EU-maiden aluksilla on oikeus saaliinsa purkamiseen Suomen satamissa. Tämä edellyttää erityisesti Suomen eteläisellä merialueella olevien tärkeimpien kalasatamien edelleen kehittämistä.

Kalasatamien rakentamisella ja niiden kehittämällä on saavutettu mm. seuraavia etuja:

- Kalan jalostus on pääosin keskittynyt kalasatamien yhteyteen.
- Jalostustoiminta on lisääntynyt.
- Alukset ja pyyntivälineistö ovat kehittyneet.
- Pyyntikausi on jatkunut.
- Kalastustoiminta on tehostunut.
- Kalastajan työtaturmariski on pienentynyt.
- Turvallisuus on lisääntynyt. Satamat ovat myös suojasatamia.
- Saaliin maihinnosto on helpottunut ja nopeutunut.
- Saaliin käsittelymahdollisuudet ovat parantuneet.
- Saaliin jättäminen on keskittämisen myötä kyetty turvaamaan.
- Kalastajien yhteistyömahdollisuudet ovat parantuneet.
- Alusten ja pyyntivälineistön huolto on helpottunut.
- Keskitetty saaliin purkaus on vähentänyt keräilykustannuksia.
- Mahdollisuudet kauppaan tulevan kalan laadun parantamiseen ovat parantuneet.
- Pyydysten rakentaminen ja huolto on helpottunut niissä satamissa missä on lämmintä hallitilaa.
- Uusia työpaikkoja on luotu jalostuksen ja kuljetuksen aloille.
- Nykyisiä kalastustyöpaikkoja on turvattu.
- Keskitetty saaliin purkaus ja käsittely vähentää ympäristöhaittoja.

Kalasatamien rakentamisen vaikutuksia on kuvattu liitteessä 3.

Kaaviota voidaan käyttää myös yksittäisten satamahankkeiden hyötyjä arvioitaessa.

Seuraavassa esitetään luettelot tarvittavista kalasatamahankkeista aakkosjärjestyksessä.

2.1 Uudet kalasatamat

Tavoitealue 5A

Satama	Kunta	1 000 mk
Baggö	Tammisaari	7 000
Bergö	Maalahti	5 000
Harjakivennokka	Kälviä	2 500
Ikaalinen	Ikaalinen	2 000
Kyläniemi	Taipalsaari	4 000
Kärkistensalmi	Korpilahti	1 500
Orraintaipale	Savitaipale	2 500
Padasjoki	Padasjoki	1 000
Poroluodonkari	Kälviä	1 500
Rappaatlahti	Konnevesi	1 500
Skaftung	Kristiinankaupunki	3 000
Toisvesi	Virrat	1 500
Äänekoski	Äänekoski	2 000
Österö	Maksamaa	5 000
Yhteensä		40 000

Tukialue 6

Satama	Kunta	1 000 mk
Höytiäinen	Polvijärvi	500
Kesälahti	Kesälahti	4 000
Orivesi	Liperi	2 000
Partakko	Inari	2 500
Praavannokka	Ii	3 000
Suininki	Kuusamo	2 500
Vuoniemi	Rääkkylä	1 000
Yhteensä		15 500

Tavoitealue 5 ja tukialue 6 yhteensä 55 500 000 mk

2.2 Parannettavat kalasatamat

Tavoitealue 5A

Satama	Kunta	1 000 mk
Brännskata	Uusikaarlepyy	300
Enonniemi	Vehmersalmi	800
Haapala	Rymättylä	2 000
Käldinge	Nauvo	2 500
Kaskinen	Kaskinen	700
Kasnäs	Dragsfjärd	2 000
Klamila	Virolahti	2 500
Klobbskat	Mustasaari	300
Kuusinen	Kotka	1 500
Marjaniemi	Hailuoto	300
Martinniemi	Haukipudas	500
Pyhälahti	Konnevesi	500
Suukari	Uusikaupunki	500
Söderby	Iniö	1 200
Trullevi	Kokkola	1 200
Tuomarainen	Taivassalo	700
Uukuniemi	Uukuniemi	700
Varessäikkä	Siikajoki	2 000
Öskata	Närpiö	300
Yhteensä		20 500

Tukialue 6

Satama	Kunta	1 000 mk
Ajos	Kemi	700
Höytiäinen	Kontiolahti	500
Luotolansaari	Viitasaari	1 500
Siltaharju	Sodankylä	1 000
Vatunginnokka	Kuivaniemi	700
Yhteensä		4 400

Tavoitealue 5 ja tukialue 6 yhteensä 24 900

Ulkovarastoja n. 50 kpl á 300 000 mk 15 000

Kaikki yhteensä 39 900 000 mk

3. Rahoitus

Viime vuosina on kalasatamien rakentamiseen ja parantamiseen käytetty yleisiä varoja seuraavasti:

1988	11,5	milj. mk.
1989	14,3	" "
1990	14,0	" "
1991	15,5	" "
1992	29,0	" "
1993	25,2	" "
1994	23,5	" "

Suomen liittyessä EU:n jäseneksi on sen rahastoista mahdollisuus saada avustusta tavoitealue 5A:n mukaisesti koko maahan seuraaviin tarkoituksiin:

- saaliin purkausolosuhteiden parantaminen
- laadun ja hygienian parantaminen
- kalastusaluksen toimintojen helpottaminen
- laituriin ja aallonmurtajien rakentaminen

Ohjelmassa esitettyjen uusien satamien kustannukset ovat **55,5 milj. mk.** Hankkeista kohdistuu tavoite 6 alueelle seitsemän satamaa, kustannuksiltaan 15,5 milj. mk. Parannettavien satamien ja huoltorakennusten kustannukset ovat yhteensä **24,9 milj. mk.** josta tavoite 6 alueella olevien hankkeiden osuus 4,4 milj. mk.

Mahdollisessa EU-rahoituksessa on huomioitava tarvittaessa, että uusissa satamahankkeissa vedenalaisten rakenteiden osuus kokonaiskustannuksista on 10-30 % ja parannushankkeissa 0-30 % hankkeesta riippuen.

Lisäksi tulee ulkovarastoja rakentaa tarpeen mukaan. Tiedossa oleva tarve on noin 50 satamassa. Näiden kokonaiskustannus on **15 milj. mk.** Ulkovarastoja tarvitaan paitsi pyydysten yms. varastointiin myös tyhjiä kalalaatikoiden varastointiin. Etenkään tyhjiä laatikoiden varastointi satamakentillä ympäristö- ja hygieniasyistä ei ole suotavaa.

Ohjelman toteuttamiseen tarvitaan varoja yhteensä **95,4 milj. mk.** Mikäli hankkeet toteutetaan vuosina 1995 - 1999 tarvitaan varoja vuosittain **19 milj. mk.** joka summa vastaa keskimäriin viimeisen viiden vuoden aikana kalasatamiin tehtyjä investointeja.

Mikäli kalahygienialakia ryhdytään yleisesti tulkitsemaan siten, että satamarakennuksissa ei alkutuottaja voi suorittaa saaliin kauppakunnostusta (myös perkausta), vaan sitä varten on oltava erilliset tilat, aiheutuu tästä noin 10 milj. markan ylimääräiset kustannukset, kun olemassaolevat tilat on muutettava "laitoksille" asetettavat vaatimukset täyttäviksi. Toimenpide saattaa lisäksi nostaa rakennusten käyttökustannuksia siinä määrin, että kalastajat eivät niitä käytä. Siten on tarkoituksenmukaisempaa muuttaa kalahygienialain tulkintaa siten, että alkutuottajien kalan kauppakunnostus (ml. perkaus) ei ole jalostusta.

Ohjelmassa esitetyt uudet kalasatamat esitetään toteutettaviksi jatkuvan tarveseurannan perusteella.

Kunnostettavat ja varustelutason parantamista tarvitsevat hankkeet samoin kuin ulkova-rastot toteutetaan saatavien määrärahojen puitteissa ja tarveharkinnan mukaan. Lisäksi saattaa tulla kysymykseen jokin hanke ohjelman ulkopuolelta, sillä kehityksen ennustaminen eri alueilla viiden vuoden päähän on vaikeaa.

Ohjelmaan sisältyy muutaman vanhan huoltohallin saneeraus. Nämä ovat kiireellisesti toteutettavia. Huoltotiloja koskevan selvityksen tulosten perusteella tarkistetaan rakennuksia koskevat suunnitteluohjeet, joissa huomioidaan uusimman lainsäädännön rakenteille ja laitteille osoittamat vaatimukset.

4. Huoltotilojen käyttöä koskeva selvitys

Kalastuksen merkitys Suomessa on lisääntynyt tasaisesti. Vuoden 1992 kokonaiskalansaa-lis oli yli 151 000 tonnia. Merialueen osuus saaliista oli yli 100 000 tonnia. Kaupallinen kalastus tapahtuu jo nyt pääosin kalasatamista.

Suomessa kotimaisen kalan osuus ihmisravinnoksi käytetystä kalasta on n. 50 %. Kalaresurssien puolesta kotimaisen kalan ja kalatuotteiden kilpailukyvyn parantamiselle on hyvät edellytykset.

Vuoden 1978 jälkeen on kalasatamiin rakennettu valtion toimesta tai avustuksilla yhteensä 50 huoltohallia, jotka on tarkoitettu kalastajien pyydysten käsittelyä ja heidän saaliinsa kauppakunnostusta varten.

Kalastusta ja kalankäsittelyä on säädetty sekä laeilla että asetuksilla. Nämä säädökset ovat asettaneet tietyt vaatimukset rakennetuille huoltorakennuksille.

Merkittävimpiä kalan käsittelyä koskevia säädöksiä ovat: asetus kalasta ja kalavalmis-teista (108/93), kalastuslaki (286/82), kalahygienialaki (330/94) ja terveydenhuoltolaki (469/65).

Tärkeimpiä kalan käsittelyä ja kalanjalostusta koskevia määräyksiä edellä mainituissa säädöksissä ovat:

- Kalaa on pyynnin ja noston aikana ja sen jälkeen käsiteltävä siten, ettei sen laatu sopimattoman käsittelyn takia huonone.
- Kala on viivytyksettä pyynnin, noston, verenlaskun tai perkauksen jälkeen jäähdytettävä 0 - 3 C°:ksi, jollei muualla toisin säädetä.
- Kala on säilytettävä, kuljetettava, varastoitava ja myytävä tarkoituksenmukaisissa puhtaissa laatikoissa ja astioissa. Eri vuorokausina pyydettyjä tai nostettuja eriä ei saa sekoittaa keskenään.
- Kalastusvälineet sekä lastin purku- ja maihinsiirtokalusto on pidettävä puhtaana ja siistinä.

- Kalan lämpötila on jäällä tai muilla keinoin pysytettävä 0 - +3 C°:ssa. Kala ei saa jäätyä. Perkaamaton kala on säilytettävä pyydystämisen jälkeen jäitettynä.
- Luonnonjäästä saa käyttää ainoastaan suomustamattoman ja avaamattoman kalan käsittelyyn. Puhdasta merivettä voi käyttää talousveden ohella kaikkiin tarkoituksiin.
- Työskentelytiloja, instrumentteja ja työvälineitä saa käyttää ainoastaan kalastustuotteiden käsittelyyn. Toimivaltaisen viranomaisen luvalla niitä voidaan käyttää samanaikaisesti tai eri aikoina muiden elintarvikkeiden käsittelyyn.
- Pakkausmateriaalien varastointitilojen on oltava erillään kalastustuotteiden esivalmistelu- ja käsittelytiloista. Kalan pakkaamiseen käytettyjä kääreitä ei saa käyttää uudelleen.
- Kalatuotteita ei saa varastoida tai kuljettaa muiden tuotteiden kanssa, jotka voivat saastuttaa näitä tai vaikuttaa niiden hygieniaan, ellei niitä ole pakattu tyydyttävää suojaa antavalla tavalla.
- Kalan perkausjätteet kuten sisälmykset on sijoitettava erilleen niille varattuun astiaan.
- Pakastetut kalat täytyy sulattaa niin, etteivät kalat joudu tekemisiin sulamisveden kanssa. Sulatusaikana ei kalan lämpötila saa nousta liikaa. Jalostus on tehtävä viipymättä sulatuksen jälkeen.
- Fileointi ja siivutus on tehtävä puhtaasti eri paikassa kuin perkaaminen. Fileoinnin jälkeen kala on jäädytettävä nopeasti.
- Savustukseen käytetty puuaines ei saa antaa vierasta makua tai hajua tuotteelle eikä saa joutua kosketuksiin kypsän tai raa'an kalan kanssa.
- Tuotteet on jäädytettävä nopeasti savustamisen jälkeen. Savustettu kala tulee pakata jäädytettynä.

Kalastamiin rakennettuja huoltotiloja käytetään myös kalastajien saaliin kauppakunnostukseen, lähinnä saaliin lajitteluun, perkaukseen, jäittämiseen sekä varastointiin. Jos kalahygienialain määräyksiä sovelletaan ahtaasti siten, että pakollinen kalan perkaus, jota monissa rakennuksissa tehdään, tekee niistä jalostuslaitoksia, on 90 % huoltorakennuksista saneerattava. Ne eivät täytä laitoksille asetettuja vaatimuksia. Jotta rakennukset täyttäisivät laitoksia koskevat vaatimukset, niitä joudutaan muuttamaan ja täydentämään. Useissa tapauksissa jouduttaisiin rakentamaan kokonaan uudet tilat kalastajien välinehuoltoon varten.

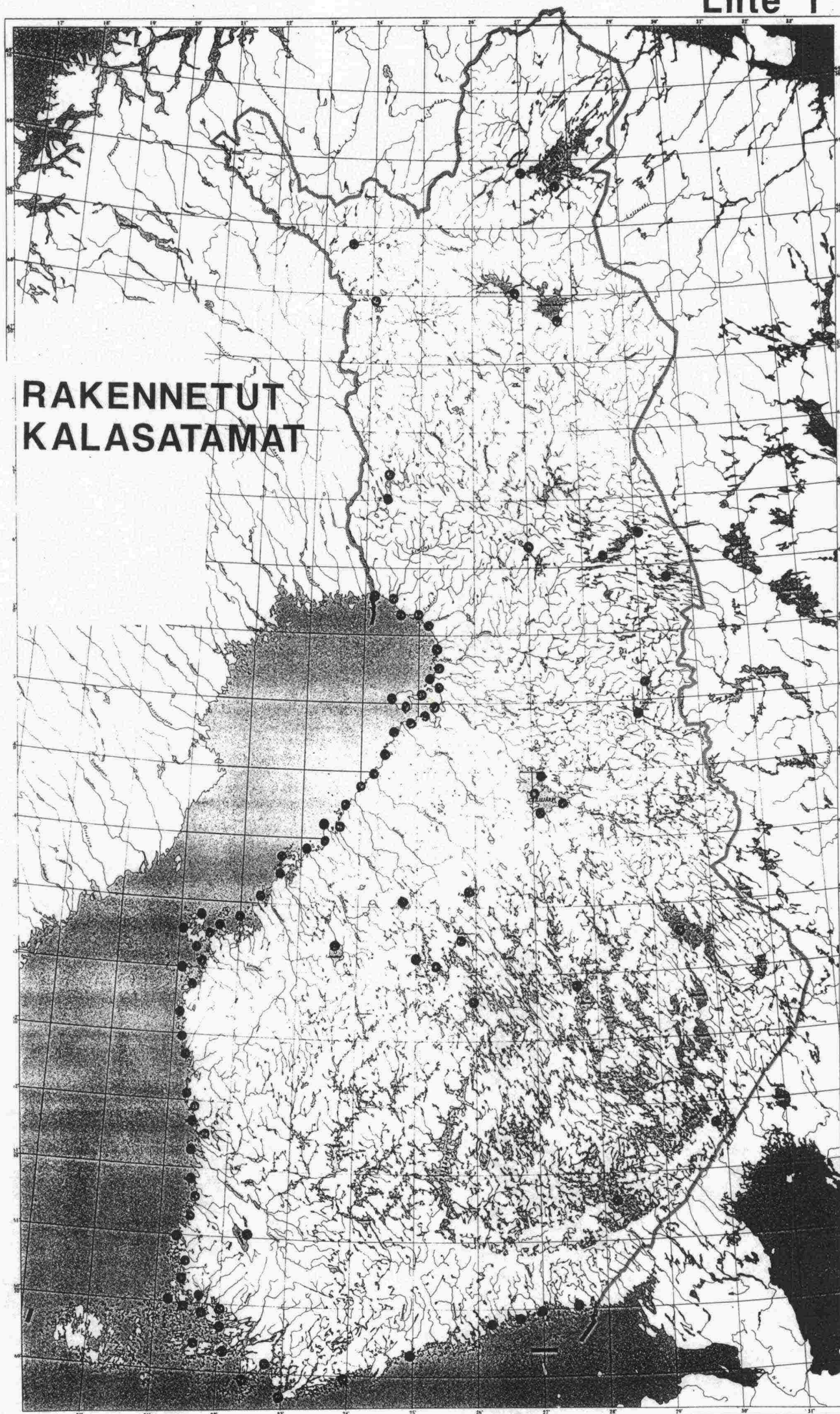
Nykyisten kalankäsittelytilojen saneeraus laitoksia vastaaviksi ja uusien pyydysten rakentamis- ja korjaustilojen rakentaminen aiheuttaisivat yli 20 milj. markan kustannukset.

Tehdyn selvitykset mukaan jo nykyisellään suuri osa huoltorakennuksista on Suomen olosuhteista johtuen ajoittain vajaakäytöllä, vaikka niitä käytetään monipuolisesti.

5. Yhteenveto

Työryhmä esittää vuosina 1995-99 käytettäväksi 55,5 milj. mk uusien kalasatamien rakentamiseen ja 39,9 milj. mk kalasatamien parantamiseen eli yhteensä 95,4 milj. mk. Vuosittainen tarve on n. 19 milj. mk.

Ohjelma on laadittu realistiseksi 5-vuotisohjelmaksi. Etenkin parannushankkeita on eri tahoilta esitetty runsaasti, minkä vuoksi niitä on jouduttu karsimaan ohjelmasta. Työryhmä on päättänyt esitysten perusteella ja resurssit arvioiden tähän ohjelmaan, jota tulee jatkossa seurata, tarvittaessa muuttaa ja aikanaan täydentää 2000-luvun puolelle.

Rannikon merkittävimmät kalasatamat

Elävisluoto	Pyhäjoki
Hanko	Hanko
Helsinki	Helsinki
Käldinge	Nauvo
Kasala	Merikarvia
Kaskinen	Kaskinen
Kasnäs	Dragsfjärd
Kirjainen	Nauvo
Kiviniemi	Haukipudas
Klobbskat	Mustasaari
Konikarvo	Kalajoki
Kuusinen	Kotka
Lapaluoto	Raahe
Laupunen	Kustavi
Mansikkakari	Himanka
Marjaniemi	Hailuoto
Rauma	Rauma
Reposaari	Pori
Sommarö	Tammisaari
Suukari	Uusikaupunki
Teersalo	Velkua
Trullevi	Kokkola
Tuomarainen	Taivassalo
Ådö	Pietarsaari

Sisävesien merkittävimmät kalasatamat

Alakitke	Kuusamo
Inari kk	Inari
Kesälahti	Kesälahti
Kiloniemi	Vaala
Kyläniemi	Taipalsaari
Lappajärvi	Lappajärvi
Lokka	Sodankylä
Luotolansaari	Viitasaari
Mannila	Eura
Mourusalmi	Posio
Pyhäjärvi	Pyhäjärvi
Siltaharju	Sodankylä
Sossonniemi	Kuusamo
Säkylä kk	Säkylä
Veskoniemi	Inari

KALASATAMAN RAKENTAMISEN VAIKUTUKSET

KALASTAJA								ELINKEINOELÄMÄ JA TYÖLLISYYS			
LYHENTYNYT MATKA APA- JALTA SATA- MAAN	LYHENTYNYT ODOTUSAIKA SATAMASSA	MARKKINOIN- TIAIKA VÄ- HENEE (KESKIT- TYMINEN)	TEHOKKAAM- MAT ALUK- SET, PYYNTI- VÄLINEET JA MENETELMÄT	KALASTUS- KAUDEN PIDENTYMI- NEN	SAALIIN LAADUN PA- RANTUMINEN NOP. KÄSIT- TELY JA JÄITTÄMINEN	KALASTAJIEN YHTEISTYÖ -KUNNOSSA- PITO -POLITTOAINE -JÄTEHUOLTO	SUOJA- SATAMA	UUDET YRIT- TAJAT -KALASTAJAT -VENEENRAK- -YM.	KALANKÄSIT- TELYN JA -JALOSTUS- TEOLLISUU- DEN KEHITYS- MINEN	RAKENTAMI- SENAIKAISET TYÖPAIKAT	KALAN KE- RÄÄMISEN TEHOSTU- MINEN
AIKASÄÄSTÖT								UUDET TYÖPAIKAT			
LISÄÄNTYNYT SAALIS											
								VAK. MAKSUT			
SAALIIN ARVON LISÄYS								TYÖPAIKKOJEN LIS. ARVO	TYÖTT. KORV. SÄÄSTÖT	KUST. SÄÄSTÖT	

KALASATAMASELVITYS 1994

VASTAUSTEN YHDISTELMÄ

Kalasatamien kalankäsittelyrakennuksista ja varastoista saatujen kokemusten ja käyttökustannusten kartoitusta varten on lähetetty kysely 50:een kalasatamaan sekä kunnalle että käyttäjille. Kalasatamat sijaitsevat 43 kunnan alueella ja niissä on MKL:n rakennuttama kalankäsittelyrakennus.

Kyselyyn on vastannut 20 kuntaa (40%) ja 18 käyttäjää (36%). Vastausten perusteella on saatu tietoja 27 satamasta, joista 17 sijaitsee merialueilla ja 10 sisävesillä. Vastauksista on laadittu satamakohtainen yhdistelmä, joista 8 kpl sisältää sekä kunnan että käyttäjien kokemuksia ja esityksiä. Yhdistelmä on tehty satamakohtaisten vastausten perusteella.

LUETTELO VASTANNEISTA

MERIALUEILLA

kunta kalastajat

KOIVULUODONLETTO	Tornio		x
AJOS	Kemi	x	x
SIMONIEMI	Simo	x	
KARSIKKO	Simo	x	x
MARJANIEMI	Hailuoto	x	x
RIUTUNKARI	Oulunsalo	x	x
VARJAKKA	Lumijoki		x
LAPALUOTO	Raahe		x
ELÄVISLUOTO	Pyhäjoki	x	
PIKKU-MANSIKKA	Himanka	x	
OHTAKARI	Lohtaja	x	x
TRULLEVI	Kokkola	x	
BRÄNNSKATA	Uusikaarlepyy	x	x
LÅNGSKÄR	Vaasa	x	x
ÖSKATA	Närpiö	x	
KASKINEN	Kaskinen	x	x
REPOSAARI	Pori	x	

SISÄVESILLÄ

VESKONIEMI	Inari	x	
LOKKA	Sodankylä	x	
SILTAHARJU	Sodankylä	x	x
MIEKOJÄRVI	Pello	x	
MOURUSALMI	Posio	x	
PESSALOMPOLO	Ylitornio		x
ALA-KITKA	Kuusamo		x
KILONIEMI	Vaala		x
UKONNIEMI	Pihtipudas	x	x
LUOTOLANSAARI	Viitasaari		x

K A L A S A T A M A S E L V I T Y S v. 1994

V A S T A U S T E N Y H D I S T E L M Ä

Sataman käyttö

1. Ruokakalan määrä kalalajeittain ja ajallinen jakauma

Silakkka	4,8	milj.kg.
Siika	1.2	milj.kg
Hauki	0.4	milj.kg
Lohi	62 000	kg
Muikku	18 000	kg

2. Rehukalan määrä ja ajallinen jakauma

8 milj.kg

3. Kalastajien (venekuntien) lukumäärä ja niiden ajallinen jakautuminen

400 venekuntaa, pääasiassa läpi sulavesikauden

4. Verkko-, rysä-, siima-, trooli- ym. alusten määrät ja mahdollinen ajallinen jakautuminen

Verkkoveneet	350 kpl
Trooliveneet	70 kpl
Rysä + muut	120 kpl

Rakennuksen sijainti**Asema- ja pohjapiirros liitteeksi.**

1. Onko rakennuksen sijoituspaikka osoittautunut hyväksi tai huonoksi sen toiminnan kannalta ?

Hyvä tai erittäin hyvä (poikkeuksena Siltaharju)

Rakennuksen käyttö

1. Mihin tarkoitukseen rakennusta käytetään?

Lähes poikkeuksetta kalan käsittelyyn ja varastointiin, pyydysten huoltoon ja varastointiin sekä pienimuotoiseen kalanjalostukseen, minkä lisäksi 4:ssä satamassa on kalanjalostuslaitos.

2. Onko rakennus tai sen osa vuokrattu yritystoimintaan? Kenelle?

9 rakennusta on vuokrattu osittain tai kokonaan yritystoimintaan. Niistä puolet on vuokrattu paikallisille kalastajaseuroille, osuuskunnille tai vastaaville, joiden tarkoituksena on lähinnä hallinnon ja käyttömenojen kattaminen rakennuksen käyttömaksuilla ja pienimuotoisella yritystoiminnalla. Puolet on vuokrattu varsinaiseen liiketaloudelliseen yritystoimintaan.

3. Arviot rakennuksen kautta viedyistä kalamääristä. Ajallinen jakautuminen

3.2 milj.kg.

4. Ovatko rakennuksen tilojen koot käyttöönsä nähden sopivia?

- 4.1 Sosiaalitilat (oleskelutila, sauna, wc ym.):

Merialueilla:

- hyvät	11 kpl
- välttävät	1 kpl
- puutteelliset	4 kpl

Sisävesillä:

- hyvät	5 kpl
- välttävät	3 kpl
- puutteelliset	1 kpl
- ei ole	1 kpl

4.2 Kalankäsittelytila:**Merialueilla:**

- hyvä 11 kpl
- puutteellinen 4 kpl

Sisävesillä:

- hyvä 7 kpl
- puutteellinen 1 kpl
- ei ole 2 kpl

4.3 Kylmävarasto:**Merialueilla:**

- hyvä 11 kpl
- puutteellinen 3 kpl
- ei ole 1 kpl

Sisävesillä:

- hyvä 5 kpl
- puutteellinen 5 kpl

4.4 Rakennuksen muu varastotila:**Merialueilla:**

- hyvä 6 kpl
- puutteellinen 6 kpl

Sisävesillä:

- hyvä 3 kpl
- puutteellinen 6 kpl

4.5 Muut tilat, mikä:**Merialueilla:**

- hyvät 2 kpl
- puutteelliset 5 kpl
- ei ole 2 kpl

Sisävesillä:

- hyvät - kpl
- puutteelliset 2 kpl
- ei ole 2 kpl

5. Rakennuksen eri tilojen käyttöaste ?**Merialueilla:**

- korkea 8 kpl
- keskinkertainen 3 kpl
- heikko 1 kpl

Sisävesillä:

- korkea 4 kpl
- keskinkertainen 2 kpl
- heikko 2 kpl

6. Miten tilat olisi tullut rakentaa toimivuuden parantamiseksi?

Pääsääntöisesti tiloihin ollaan tyytyväisiä.

Kalojen ja verkkojen käsittelytilojen toivotaan olevan erillisinä tiloina.

Kylmätilojen kulkuyhteydet toivotaan selkeämmiksi.

7. Yksittäisiä rakennuksen käyttöön liittyviä ongelmia ja haittoja:

Edellämainittujen lisäksi:

- LVI-ratkaisut eivät toimi (lattiakaivot, imeytys)
- laitetilojen huono ilmastointi (hilekone)
- pintamateriaalien puhdistusongelmat
- tilojen vetoisuus
- puuttuvat tilat (kuivaush., varastotilat, jne)

8. Ehdotukset rakennuksen käyttöön liittyvien ongelmien ja haittojen pienentämiseksi:

Ratkaista edellämainitut ongelmat

Ei konkreettisia satamakohtaisia esityksiä

Varusteet

1. Hilekone, merkki, tyyppi, teho, omistus, hankintavuosi:

Hilekoneen teho

500 - 1 000 kg/vrk	8 kpl
1 000 - 2 000 kg/vrk	6 kpl
2 000 - 3 000 kg/vrk	2 kpl
yli 3 000 kg/vrk	4 kpl

Yleisimmät hilekonemerkit:

Scotsman, Dry-Ice sekä Ziegra

Koneet ovat lähes poikkeuksetta kunnallisen sektorin omistuksessa.

2. Hilekoneen sijoitus:

Koneet sijoitettu eri paikkoihin rakennuksessa:

- huoltohuoneisiin (uusimmissa rakennuksissa)	8 kpl
- hallitiloihin	5 kpl
- varastoihin	4 kpl
- kuivaustiloihin	3 kpl

Koneita sijoitettu myös ulkotiloihin:

- seinustalle	1 kpl
- kylmäkonttien päälle	2 kpl

3. **Hilekoneen toimintavarmuus, käyttöaste, jään laatu ja riittävyys:**

Todelliset ongelmat keskittyneet pääasiassa kesäaikaan ja pienitehoisiin (>1000 kg) koneisiin.

4. **Kalansiirtomenetelmät rakennuksessa:**

Käsin, kärryillä
trukeilla isoimmissa satamissa

5. **Muut rakennuksessa olevat laitteet (kylmäkoneet, lämpöpuhaltimet yms.) ja kommentit niistä:**

Pääosin rakennusten laitteet toimivat hyvin.
Koneiden äänihaitoista ja lämpöpuhaltimien aiheuttamasta vedosta valitetaan.
Meriveden suodatinlaitteen toimintahäiriöt ja nopea kuluminen todetaan ongelmaksi (Långskär).

6. **Kommentit laitetiloihin:**

Tiloja pidetään yleensä asiallisina.
Kylmäkoneille ei ole aina olemassa omaa laitetilaa, vaan ne on sijoitettu hallitilaan tai ulos, mistä todetaan aiheutuvan haittaa.

7. **Valaistuksen riittävyys työ- ja sosiaalitiloissa:**

Valaistukseen ollaan tyytyväisiä.

8. **Miten valaistusta tulisi parantaa:**

Ei ole esitetty parannuksia.

9. **Nykyinen kalustus ja eri tilojen riittävyys niille (perkauspöydät yms.):**

Pienessä osassa ollaan tyytyväisiä nykyiseen kalustukseen.

10. **Kalusteiden lisätarve ja niiden vaatimat tilat:**

Suurimmasta osasta puuttuvat perkauspöydät ja kalanpesualtaat, joita toivotaan hankittavan.

Lisäksi joillain on puutetta varastokalusteista.
Nykyiset tilat riittävät kalusteiden sijoittamiseen.

Lisäksi toivotaan hankittavan vaakoja, perkauskoneita
ja fileerauskoneita.

Hallinto

1. Rakennuksen omistaja:

Tavallisesti omistajana on kunnallinen sektori.

Poikkeuksena ovat:

Uusikaarlepyy: Brännskata Fiskare Ab

Kaskinen: Kuivaniemen Kala Oy

Myllyniemen Kala Ky

Pori: Satapakastus Oy (osa tiloista)

2. Rakennuksen hallinnollinen järjestely:

Merialueilla:

Tavallisesti kunnallinen sektori 9 kpl

Poikkeuksena ovat:

Raahen kaupunki / Raahen Siikaosuuskunta

Uusikaarlepyy / Brännskata Fiskare Ab

Vaasa / Sundom Fiskargille (nk.huoltosopimus)

Närpiö / Nämpnäs fiskargille

Pori / Satapakastus Oy (sopimus kalasataman hoidos-
ta)

Sisävesillä:

Lähes kaikissa kunnallinen sektori 8 kpl

Poikkeuksena Viitasaaren kunnan ja huoltoyhtiö

Luotolansaari Oy:n välinen käyttö- ja ylläpitosopimus.

3. Hallin vuokra(t) (omistaja/haltija):

Raahen:

Raahen Siikaosuuskunta maksaa vuokraa 6000 mk

Raahen kaupungille, käyttömenojen lisäksi.

Pyhäjoki:

Yrittäjä vuokrannut 1/2 hallista, vuokra 1000 mk/kk

Himanka:

Hendas Oy maksaa hallin vuokraa

2300 mk/kk

Hätälä Oy maksaa jääpalavarastosta

1000 mk/kk

4. Maksut tilojen käytöstä, periaate ja hinta:

Kalankäsittelyrakennuksen peruskäyttömaksu:

Merialueilla

Kalastaja /vuosi	300 - 400 mk	4 kpl
	401 - 600 mk	4 kpl
	601 - 800 mk	3 kpl
	1200 mk	1 kpl
	1600 mk	1 kpl

Sisävesialueilla

Yleinen käyttömaksu	200 - 400 mk	2 kpl
	401 - 600	2 kpl
	1000 - 1200	2 kpl
ulkopaikkakuntalaisilta	2000	1 kpl
Trooli/nuottakunta	1000 mk	2 kpl

5. Sähkön kulutus, jakautuminen ajallisesti sekä hinta:

Sähkön hinta	mk/v	
Merialueilla:	alle 12.000	4 kpl
	12.000 - 20.000	4 kpl
	30.000	1 kpl
	45.000 - 70.000	2 kpl
Sisävesillä:	alle 8.000	2 kpl
	14.000 - 18.000	2 kpl
	30.000	2 kpl

6. Jään kulutus, jakautuminen ajallisesti ja kustannukset:

Merialueilta yksittäisiä vastauksia:

- 300 m³/ vuosi, Marjaniemi
- 160.000 kg/vuosi, valmistus 18 p/kg, Pyhäjoki
- 500 kg/vrk touko-elokuu, 200 kg/vrk muulloin, Långskär

7. Jäähileen myyntitavat ja tuotto:

Merialueilla:

- yleisesti kuuluu rakennuksen käyttömaksuun
- myyntihinta 250 - 500 mk/m³

Sisävesialueilla:

- yleisesti kuuluu rakennuksen käyttömaksuun
- myyntihinta 50 p/kg (Viitasaari)

8. Veden kulutus ja hinta vuositasolla:

Merialueilla:	200 - 300 m ³ /v	5 kpl
	301 - 400 m ³ /v	2 kpl
	hinta 4,10 - 5,50 mk/m ³	
Sisävesialueilla:	500 - 600 mk/v	3 kpl
	1850 mk/v	1 kpl
	kulutus 200 - 500 m ³ /vuosi	

9. Jätevesimaksut:

Yleensä ei ole jätevesimaksuja, vain kaivojen tyhjennyksiä, joista kustannukset ovat 300 - 500 mk/v.

10. Jätehuoltokulut:

400 - 700 mk/v	4 kpl
1000 - 1500 mk/v	6 kpl
1800 - 5000 mk/v	3 kpl
10.000 mk/v	1 kpl

11. Siivouskulut:

500 - 1000 mk/v	8 kpl
1000 - 2000 mk/v	2 kpl
6000, 10000 mk/v	2 kpl

Yleisesti käyttäjät siivoavat itse ja kulut sisältävät vain tarvikkeiden hinnat.

12. Muut kulut:

Vastaukset epämääräisiä

13. Kunnan osallistuminen kuluihin:

Merialueilla:		
- kunta osallistuu		10 kpl
- kunta ei osallistu		4 kpl
Sisävesialueilla:		
- kunta pääsääntöisesti osallistuu		

14. Muut tulot:

Osalla kalasatamista on tuloja:

- venepaikkamaksuista
- perkausmaksuista
- kalajuhlista

15. Yhteenvetona rakennuksen pitäjälleen aiheuttamat kustannukset vuodessa:

Merialueilla:

15.000 - 30.000	5 kpl
- 40.000	1 kpl

Sisävesillä:

25.000 - 40.000	3 kpl
40.000 - 60.000	2 kpl

16. Yhteenveto rakennuksen käytöstä perittävistä korvauksista ja niiden kattavuus:

Merialueilla:

kattavuus 100 %	4 kpl
80 %	1 kpl
60 %	2 kpl

Sisävesillä:

kattavuus 100 %	1 kpl (Pihtipudas)
40 - 50 %	4 kpl
minimi	2 kpl

Puutteet

Rakennuksen pahimmat puutteet:

Kemi, Ajos

- pyyntivälineiden huoltotila puuttuu

Simo, Karsikko

- halli meluisa ja vetoinen
- vaaka puuttuu

Hailuoto, Marjaniemi

- rakenteelliset ongelmat
- puuttuvat tilat; erillinen kalankäsittelytila
laite- ja kuivaustilat
- turhat tilat; oleskelu- ja saunatilat

Raahe, Lapaluoto

- kalankäsittelytila liian pieni

Lohtaja, Ohtakari
 - laitehuone puuttuu
 - kuivaushuone liian pieni
 - nosturi puuttuu

Uusikaarlepyy, Brännskata
 - jätevesijärjestelmä aiheuttaa ongelmia

Vaasa, Långskär
 - raakavesiongelmaa
 - jäävarasto

Inari, Veskonniemi
 - jääntuotolla ei ole omaa yksikköä
 - kylmäsäilytystilaa vähän
 - seinämateriaalia ei voida pitää puhtaana

Sodankylä, Lokka
 - kuivaushuone
 - kylmävarasto liian pieni

Sodankylä, Siltaharju
 - kylmävarasto liian pieni

Muut kommentit

Yleisiä kommentteja esitti noin puolet vastanneista.

Kalankäsittelyrakennuksen tilat todetaan tarpeellisiksi ja rakennuksia pidetään hyvinä ja toimivina. Toisaalta todettiin, että osa vanhemmista rakennuksista ei enää vastaa nykyisiä tarpeita ja vaatimuksia, esimerkiksi tilojen laajuuden ja puhtaanapidettävyyden osalta. Muutamien kalankäsittelyrakennusten varustuksesta todetaan puuttuvan kalusteita tai kalankäsittely- ja kuljetuslaitteita.

Hallinnolliset ja taloudelliset asiat ovat yleinen huolen aihe. Kalasataman hallintoa pidetään joissain satamissa vaikeana, koska kunta on sitoutunut kalasataman ylläpitoon, mutta ei sen kehittämiseen. Käyttömaksuja pidetään eräissä satamissa kohtuuttoman korkeina.

Toivotaan keskuskalasatamien kehittämisen nopeuttamista ja jatkojalostuksen keskittämistä. Lisäksi esitetään pakastustilojen rakentamista.

Kommentit erillisestä ulko-varastosta tai sen tarpeesta

Ulko-varasto:

- valmistumassa 2 kpl Pyhäjoki, Lohtaja
- tarpeellinen 12 kpl Inari, Sodankylä/Lokka,
Sodankylä/Siltaharju, Kuusamo,
Vaala, Viitasaari, Simo/Karsikko,
Oulunsalo, Raahe, Kokkola, Vaasa,
Kaskinen
- ei tarvita 2 kpl Uusikaarlepyy, Posio
- ei vastausta 11 kpl